

حیوان گزیدگی

تهیه کننده:

سیمین محمدی

سوپروایزر آموزش سلامت

تأیید کننده:

دکتر سمیرا اکبری

فوق تخصص عفونی

آخرین بازنگری زمستان 1403

مرکز آموزشی درمانی دکتر فاطمی

حیوان گزیدگی:

گاز گرفتگی انسان توسط حیوان باعث تخریب پوست و بافت های زیرپوستی می گردد که معمولاً یک یا چند ناحیه از بدن در معرض این صدمات قرار می گیرد. این آسیب در اثر گاز گرفتگی سگ، گربه، موش، خرما، خرگوش، حیوانات وحشی و یا انسان رخ می دهد که در اثر آن باکتری های بی هوازی و هوازی در محل صدمه قرار می گیرند.

هر گونه گاز گرفتگی لزوماً به معنی انتقال بیماری هاری نیست با این حال اقدامات درمانی و پیشگیرانه پس از هر گونه گاز گرفته شدن ضروری است.

زئونوز (بیماری مشترک بین انسان و حیوان):

زئونوزها گروهی از بیماریهای عفونی هستند که بطور طبیعی بین حیوانات مهره دار و انسانها قابل انتقال هستند. هر بیماری که بطور طبیعی از حیوان مهره دار به انسان و یا بالعکس منتقل شود در گروه زئونوزها قرار می گیرد.

بیماریهای مشترک شایع بین انسان و حیوان:

هاری، تب مالت، سالک، سیاه زخم، آنفلوآنزای حیوانی، تب های خونریزی دهنده، جنون گاوی، لپتوسپیروزیس، تولارمی از جمله این بیماریها هستند.

هاری چیست؟

هاری، یک بیماری ویروسی فوق العاده کشنده است که موجب عفونت دستگاه عصبی مرکزی می شود. تمامی پستانداران ممکن است به آن دچار شوند.

هاری چگونه منتقل می شود؟

این بیماری معمولاً به وسیله گاز گرفتن توسط حیوانات هار به فرد سالم منتقل می شود ویروس هاری از بزاق حیوان هار و محل گاز گرفتگی وارد بدن فرد شده که از ماهیچه ها به سمت اعصاب انتهایی می رود و شروع به تکثیر می کند.

علائم شروع بیماری:

بیماری با احساس اضطراب و نگرانی، سردرد، افزایش مختصر درجه حرارت بدن، بی قراری و تغییرات احساسی شروع می شود. شدت هریک از علائم به محل زخم یا گاز گرفتگی بستگی دارد و اغلب اوقات در محل زخم درد و خارش احساس می شود. در مرحله بعد، حساسیت شدیدی نسبت به نور و صدا ایجاد شده، اتساع مردمک و افزایش بزاق مشاهده می شود. در بیشتر بیماران ترس از نوشیدن (ترس از آب)، ترس از نور دیده می شود. بیمار هنگام مشاهده مایعات، انقباضات شدید حلقی - حنجره ای نشان داده و حتی از بلع بزاق خود امتناع می ورزد. همچنین ممکن است گرفتگی عضلات تنفسی و نیز تشنج عمومی ایجاد شود که سرانجام به مرگ منتهی می شود.

هشدار:

در صورت بروز علائم هاری هیچگونه درمانی برای آن وجود ندارد و کلیه اقدامات می بایست فوراً پس از گزش انجام شود.

چه کسانی در معرض ابتلا به هاری هستند؟

- زندگی در منطقه پر از خفاش
- سفر به کشورهای در حال توسعه
- زندگی در یک منطقه روستایی که بیشتر در معرض تماس با حیوانات وحشی قرار داشته باشید.
- زندگی در مناطقی که دسترسی به واکسن و درمان پیشگیرانه با [ایمونوگلوبولین](#) کم است یا وجود ندارد.
- کمپ زدن مکرر و قرار گرفتن در معرض حیوانات وحشی
- سن زیر 15 سال (هاری بیشتر در این گروه سنی دیده می شود)

اگرچه سگ مسئول بیشتر موارد هاری در سراسر جهان است، اما علت بیشتر مرگ های ناشی از هاری در قاره آمریکا، خفاش ها هستند .

درمان بیماری هاری چگونه است؟

هر فردی که دچار حیوان گزیدگی شد بدون در نظر گرفتن محل گزش ، هر زخم حاصل از گزش را به مدت 10 الی 15 دقیقه با آب و صابون شستشو دهد و بلافاصله به نزدیک ترین مرکز بهداشت مراجعه نماید .

لازم بذکر است تنها راه پیشگیری از هاری تزریق ایمنو گلوبولین(سرم) و واکسن هاری می باشد که به صورت رایگان تزریق می گردد.

دوز اول در همان لحظه و یا حداکثر در روز اول و سپس در روزهای ۳، ۷ و ۱۴ دوزهای بعدی برحسب روز اول تزریق خواهند شد.

از آنجایی که حیوان هار حداکثر ۱۰ روز زنده خواهد ماند بنابراین اگر پس از ۱۰ روز حیوان زنده ماند نیازی به تزریق دوز چهارم واکسن برای فرد گزیده شده وجود ندارد و همان ۳ دوز کفایت می کند. (زنده ماندن حیوان پس از ۱۰ روز به این معنی است که حیوان مبتلا به هاری نبوده است.)

افرادی که قبلا واکسن هاری را دریافت کرده اند در صورت گزیده شدن توسط حیوان هار باید دو دوز واکسن بوستر (تقویتی) در فاصله ۳ روز بعد از گزیده شدن دریافت کنند و نیازی به تزریق HRIG نخواهند داشت.

توجه: سیستم پیشگیری و درمان هاری در شهرستان توسط کارشناسان واحد هاری شبکه به صورت 24 ساعته آماده خدمت رسانی به کلیه بیماران دچار حیوان گزیدگی می باشد.

جهت پیشگیری از حیوان گزیدگی و ابتلا به هاری پیشنهادات ذیل را مد نظر قرار دهید:

از بازی و شوخی کردن با سگ ، گربه و سایر حیوانات خودداری نمایید.

هرگز سنگ و سایر اشیاء را به طرف حیوانات به خصوص سگ پرتاب ننمایید.

از حمله ورنمودن سگ خود به سوی دیگران خودداری نمایید.

با مراجعه به مراکز دامپزشکی نسبت به قلابه گذاری و واکسیناسیون سگ اقدام نمایید.

از نزدیک شدن به حیوانی که در حال غذا خوردن می باشد خودداری نمایید.

از نزدیک نمودن سگ خود به محل اختفای سگ های ولگرد و درگیر شدن با آنها خودداری شود.

از ریختن زباله و پس ماند های غذایی در معابر عمومی و اطراف منزل خودداری نمایید.

همواره سگ ها را در ساعات روز بسته نگه دارید.

بهترین راه پیشگیری از بیماری هاری بعد از مجروح شدن توسط حیوان مهاجم (سگ - گربه و غیره...) واکسیناسیون علیه هاری است.

در صورتیکه توسط حیوان مورد گزش قرار گرفتید سریعاً پس از اطلاع به اطرافیان به نزدیکترین مرکز بهداشتی درمانی مراجعه نمایید.

شستشوی فوری محل زخم با آب و صابون به مدت 10-15 دقیقه نقش مهمی در دفع ویروس هاری دارد.

در صورتیکه حیوان دارای علائم مشکوک به هاری است(شامل: حیوان مضطرب و حمله کننده است،خروج کف از دهان،صدای خشن و عدم میل به غذا) تحت هیچ شرایطی به آن نزدیک نشوید و سریعاً" به دامپزشکی و مرکز بهداشتی درمانی یا خانه بهداشت محل سکونت خود اطلاع دهید.

مراقبت های بعد از ترخیص:

1. تمیز نگه داشتن زخم: زخم را روزانه بشوید و تا حد امکان از بانسمان اجتناب کنید.
2. مصرف داروها: اگر پزشک آنتی بیوتیک یا مسکن تجویز کرده است، حتماً طبق دستور مصرف کنید.
3. مراقبت از علائم عفونت: اگر قرمزی، تورم، درد شدید یا ترشح از زخم مشاهده کردید، فوراً به پزشک مراجعه کنید.
4. پیگیری واکسن هاری: اگر واکسن هاری شروع شده است، تمام دوزهای آن را طبق برنامه دریافت کنید.
5. استراحت کافی: بدن شما برای بهبودی نیاز به استراحت دارد. از فعالیت های سنگین خودداری کنید.
6. مشاوره با پزشک: در صورت بروز هرگونه مشکل یا سوال، با پزشک خود تماس بگیرید.

منبع:

پرستاری داخلی و جراحی برونر و سوارث 2022 جلد16 عفونی و اورژانس
نویسندگان:

جانسی ال. هینکل , کری اچ. جیویر , کریستین جی. اُوربا

مترجم: دکتر محمدرضا حیدری